

VASTAUS P. KIJEVSKILLE (J. PJATAKOVILLE)¹²

Toisia sota aristuttaa ja masentaa, toisia karaisee ja valistaa — niin kuin jokainen kriisi ihmisen elämässä tai kansojen historiassa.

Tämä totuus tuntuu myös sotaa koskevan ja sodan aiheuttaman sosialidemokraattisen ajattelun alalla. Toista on syventyä ajattelemaan korkealle kehittyneen kapitalismin pohjalla syntyneen imperialistisen sodan syitä ja merkitystä, tähän sotaan liittyviä sosialidemokratian taktillisia tehtäviä, sosialidemokratian kriisin syitä j.n.e. Toista on antaa sodan *tyrehdyttää* oma ajattelutoiminta, lakata sodan kauheiden vaikutelmien ja tuskallisten seurausten tai ominaisuuksien *painostamana* ajattelemasta ja analysoimasta.

Eräs tällaisista sodan *tyrehdyttämän* ja *lamauttaman* ajattelun muodoista on „imperialistisen ekonomismin” yliolkainen suhtautuminen *demokratiaan*. P. Kijevski ei huomaa, että kaikkien hänen järkeilynsä punaisena lankana on tuo sodasta johtuva lamaantuneisuus, arkuus, kieltäytyminen analyysistä. Mitä tässä kannattaa puhua isänmaan puolustamisesta, kun silmiemme edessä on sellainen hirveä teurastus! mitä tässä kannattaa puhua kansakuntien oikeuksista, kun kaikkialla on vallalla suoranainen kuristuskomento! Mitä kansakuntien itsemääräämisoikeudesta, „riippumattomuudesta”, kun — katsokaa itse, mitä „riippumattomalle” Kreikalle on tehty! mitä yleensä kannattaa puhua „oikeuksista” ja ajatella niitä, kun kaikkialla poljetaan maahan kaikki oikeudet sotilaskliikin etujen nimessä! mitä kannattaa puhua tasavallasta ja ajatella sitä, kun kaikkein demokraattisimpienkin tasavaltojen ja kaikkein taantumuksellisimpienkin monarkioiden välinen ero on

tämän sodan aikana kadonnut suorastaan olemattomiin eikä siitä näy missään edes jälkeä!

P. Kijevskiä suuttuttaa kovasti, kun hänelle sanotaan, että hän on antanut säikäyttää itseään, antanut houkutella itsensä kieltämään demokratian yleensä,— hän suuttuu ja väittää: en ole lainkaan demokratiaa vastaan, vaan ainoastaan *yhtä* demokraattista vaatimusta vastaan, jota pidän „huonona”. Mutta vaikka P. Kijevski kuinka suuttuisi, vaikka hän kuinka „vakuuttelisi” meille (ja ehken itselleenkin), ettei hän ole lainkaan demokratiaa „vastaan”, niin hänen *päätelmänsä* — tai oikeamminkin: hänen päätelmissään olevat loputtomat *virheet* — *todistavat* päinvastaista.

Isänmaan puolustaminen on valhetta imperialistisessa sodassa, mutta se ei ole lainkaan valhetta demokraattisessa ja vallankumouksellisessa sodassa. „Oikeuksista” puhuminen näyttää sodan aikana naurettavalta, sillä *jokainen* sota asettaa oikeuden tilalle suoranaisen ja välittömän väkivallan, mutta ei sen takia saa unohtaa, että historiassa on ollut menneisyydessä (ja nähtävästi tulevaisuudessaakin tulee olemaan, täytyy tulla) sotia (demokraattisia ja vallankumouksellisia sotia), jotka yhteiskunnalliselta sisällöltään, seurauksiltaan, *ovat palvelleet* demokratian ja *siis* sosialismin asiaa, vaikka ne ovatkin vaihtaneet sodan ajaksi kaiken „oikeuden”, kaiken demokratian väkivallaltaan. Kreikan esimerkki näyttää „kumoavan” kaiken kansakuntien itsemääräämisoikeuden, mutta tuo esimerkki, mikäli halutaan ajatella, analysoida, harkita eikä huumata itseään sanahelinällä, mikäli ei anneta säikäyttää itseään painostavan hirveillä sotavaikutelmilla,— tuo esimerkki ei ole hitustakaan vakavampi eikä vakuuttavampi kuin pilkanteko tasavallasta sen vuoksi, että „demokraattiset”, kaikkein demokraattisimmat tasavallat, ei yksin Ranska, vaan myös Yhdysvallat ja Portugalit ja Sveitsi, ovat tämän sodan aikana pystyttäneet ja pystyttävät aivan samanlaisen sotilasklikin mielivallan kuin Venäjänkin.

Se on tosiasia, että imperialistinen sota hävittää eron tasavallan ja monarkian väliltä, mutta päätyä tämän nojalla kieltämään tasavalta taikka vain suhtautumaan siihen välinpitämättömästi on samaa kuin pelästyä sotaa, sallia sodan kauhujen *lamauttaa* ajattelunsa. Samaan tapaan ajattelevat monet „aseistariisumis”-tunnuksen kannattajat (Roland-Holst, Sveitsin nuoret, Skandinavian

„vasemmistolaiset”¹³ ja muut) — mitä sitä muka kannattaa puhua sotaväen tai miliisin vallankumouksellisesta käyttämisestä, kun — katsokaa itse, onko tasavaltain miliisin ja monarkiaain vakinaisen sotaväen välillä mitään eroa tässä sodassa? — kun militarismi suorittaa *kaikkialla* noin kauheita tekoja?

Tuo kaikki on *samaa* ajatuksenjuoksua, siinä on *yksi ja sama* teoreettinen ja käytännöllis-poliittinen virhe, jota P. Kijevski ei huomaa, vaan tekee sen artikkelissaan kirjaimellisesti joka askeleella. Hän *luulee* kiistävänsä vain itse-määräämisoikeutta vastaan, hän *tahtoo* väittää vain sitä vastaan, mutta hänelle *käy niin* — vastoin hänen tietoaan ja tahtoaan, mikä juuri onkin huvittavaa! — käy niin, että hän *ei* esitä *ainoatakaan* todistetta, jota ei voitaisi esittää yhtä hyvin perustein yleensä demokratiaa vastaan!

Kaikkien hänen kummallisten loogisten virheidensä, kaiken sekaannuksen todellisenä lähteenä — ei yksinomaisesti itsemääräämisoikeuskysymyksessä, vaan myös kysymyksissä, jotka koskevat isänmaan puolustamista, avioeroa, „oikeuksia” yleensä, — on se, että sota *on lamauttanut* hänen ajatteluaan ja tämä lamaannus on johtanut siihen, että on perin pohjin vääristelty marxilaisuuden suhtautumista demokratiaan yleensä.

Imperialismi on korkealle kehittynyttä kapitalismia; imperialismi on edistyksestä; imperialismi *on* demokratian kieltämistä; „siis” demokratia on „toteuttamaton” kapitalismin vallitessa. Imperialistinen sota on kaiken demokratian huutavaa loukkaamista yhtä hyvin takapajuisissa monarkioissa kuin edistyksellisimmissä tasavalloissakin; „siis” oikeuksista” (t.s. demokratiasta!) puhuminen on turhaa. Imperialistisen sodan „vastakohtaksi” voidaan asettaa „vain” sosialismi; „ulos pääsynä” on vain sosialismi; „siis” demokraattisten tunnusten esittäminen minimiohjelmassa, t.s. jo kapitalismin aikana, on joko petosta tai harhakuvitelua tai sosialistinen kumous -tunnuksen hämäämistä, taka-alalle työntämistä j.n.e.

Siinä se syy, jota P. Kijevski ei ole tajunnut, mutta joka on hänen kaikkien kompastumistensa todellinen alkusyy. Siinä hänen looginen *perusvirheensä*, joka juuri siksi, kun se on perustana eikä kirjoittaja ole sitä tajunnut, „*paukahtaa*” tämän tästä kuin mätä polkupyörän rengas, „putkahtaa esiin” milloin isänmaan puolustamista

koskevassa kysymyksessä, milloin avioerokysymyksessä, milloin „oikeuksia” koskevassa lauseessa, tuossa mainiossa („oikeuksien” syvän halveksimisen ja asian syvän ymmärtämättömyyden puolesta mainiossa) lauseessa: puheena *eivät* ole oikeudet, *vaan* vuosisataisen orjuuden hävittäminen!

Sellainen lause juuri paljastaakin sen, ettei ymmärretä kapitalismin ja demokratian, sosialismin ja demokratian suhdetta.

Kapitalismi yleensä ja imperialismi erikoisesti tekevät demokratiasta harhakuvitelman — ja samalla kapitalismi herättää joukoissa demokraattisia pyrkimyksiä, luo demokraattisia laitoksia, kärjistää demokratian kieltävän imperiaalin ja demokratiaan pyrkivien joukkojen välistä antagonismia. Kapitalismia ja imperialismia ei voida kukistaa millään, ei „ideaalisimmillakaan” demokraattisilla uudistuksilla, se voidaan tehdä ainoastaan taloudellisen kumouksen avulla, mutta proletariaatti, jota ei ole kasvatettu taistelussa demokratian puolesta, ei kykene suorittamaan taloudellista kumousta. Kapitalismia ei voida voittaa, ellei kapitalisteilta *oteta pois pankkeja*, ellei lakkauteta tuotannonvälineiden *yksityisomistusta*, mutta näitä vallankumouksellisia toimenpiteitä ei voida toteuttaa, ellei koko kansan voimalla järjestetä porvaristolta pois otettujen tuotannonvälineiden demokraattista hallintaa ja saada työtätekevien, niin proletarien ja puoliproletarien kuin myös pientalonpoikien koko joukkoa järjestämään demokraattisesti rivejään, voimiansa, valtion hallintaan osallistumistaan. Imperialistinen sota on, voitaneen sanoa, kolminkertaista demokratian kieltämistä (*a* — jokainen sota asettaa „oikeuksien” tilalle väkivallan; *b* — imperialismi on yleensä demokratian kieltämistä; *c* — imperialistinen sota tekee tasavalloista täydellisesti monarkioiden veroisia), mutta imperialisminvastaisen sosialistisen kapinan alkaminen ja voimistuminen on *erottamattomassa* yhteydessä demokraattisen vastarinnan ja kiihtymyksen kasvuun. Sosialismi johtaa *kaikkinaisten* valtioiden, siis kaikkinaisen demokraattiankin kuolemiseen, mutta sosialismia ei voida toteuttaa muutoin kuin proletariaatin diktatuurin *kautta*, joka samalla on väkivaltaa porvaristoa, t.s. väestön vähemmistöä vastaan ja demokratian *kaikinpuolista* kehittämistä, t.s. *kaikkien* väestöjoukkojen todella tasa-arvoista ja todella yleistä

osallistumista kaikkien *valtiollisten* asioiden hoitoon ja kaikkien mutkallisten kapitalismin likvidoimiskysymysten ratkaisuun.

P. Kijevski onkin sotkeutunut juuri näissä „ristiriidoissa” unohdettuaan marxilaisuuden demokratiapoin. Kuvaanollisesti sanoen sota on lamauttanut hänen ajatuskykynsä siinä määrin, että hän on vaihtanut kaiken ajattelun agitatiohuutoon „pois imperialismista” samalla tavalla kuin huutoon „pois siirtomaista” vaihdetaan sen analysointi, mitä oikeastaan *merkitsee* — taloudellisesti ja poliittisesti — sivistyskansojen „poistuminen” „siirtomaista”.

Marxilaisesti demokartiakysymys ratkaistaan siten, että luokkataisteluaan käyvä proletariaatti *käyttää* porvaristoa vastaan *kaikkia* demokraattisia laitoksia ja pyrkimyksiä tarkoituksenaan valmistella proletariaatin voittoa porvaristosta, kukistaa porvaristo. Niiden käyttäminen ei ole helppoa, ja „ekonomisteista”, tolstoilaisista y.m. se näyttää useinkin samanlaiselta laittomalta „porvarilliselle” ja opportunistiselle tehdyttä myönnytykseltä kuin P. Kijevskistä näyttää laittomalta porvarilliselle tehdyttä myönnytykseltä kansakuntien itsemääräämisoikeuden puolustaminen „finansipääoman aikakaudella”. Marxilaisuus opettaa, että sellainen „taistelu opportunistia vastaan” kuin kieltäytyminen käyttämästä hyväksi porvariston luomia ja porvariston runtelemia *kyseisen*, kapitalistisen, yhteiskunnan demokraattisia laitoksia on *täydellistä antautumista* opportunistien edessä!

Tunnuksena, joka osoittaa sekä nopeimman ulospääsyn imperialistisesta sodasta että imperialistista sotaa vastaan ja opportunistia vastaan käymämme taistelun *yhteyden*, on *kansalaissota* sosialismin puolesta. Vain tämä tunnus ottaa oikealla tavalla huomioon niin sota-ajan erikoisuudet — sota pitkistyy ja uhkaa muuttua kokonaiseksi sota-„aikakaudeksi”! — kuin senkin, että toimintamme on koko luonteltaan vastakkaista opportunistille ja sen pasifisimille, sen legaalisuudelle ja sille, että se sopeutuu „omaan” porvaristoon. Mutta sen lisäksi kansalaissota porvaristoa vastaan on köyhälistöjoukkojen *demokraattisesti* järjestettyä ja käymää sotaa omistavaa vähemmistöä vastaan. Kansalaissota on niin ikään sotaa; siis senkin täytyy väistämättömästi asettaa väkivalta oikeuden tilalle. Mutta väestön enemmistön etujen ja oikeuksien nimessä harjoitettu

väkivaltalta on luonteeltaan toisenlaista: se polkee maahan riistäjien, porvariston „oikeudet”, se *ei ole toteutettavissa* ilman sotaväen ja „selustan” demokraattista organisaatiota. Kansalaissota pakkoluovuttaa väkivaltaisesti, heti ja ennen muuta pankit, tehtaat, rautatiet, suurtilat j.n.e. Mutta juuri *sitä varten, että voitaisiin* pakkoluovuttaa tuo kaikki, on saatettava voimaan se, että kansa valitsee kaikki virkamiehet, kuin myös se, että kansa valitsee upseerit, että porvaristoa vastaan sotiva armeija *sulautetaan täydellisesti yhteen* väestöjoukkojen kanssa ja että ravintotarvikkeiden käytön, niiden tuotannon ja jakelun alalla j.n.e. vallitsee täydellinen demokraattisuus. Kansalaissodan tarkoituksena on pankkien, tehtaiden y.m. valtaaminen, porvariston kaiken mahdollisen vastarinnan murtaminen, *sen* sotajoukkojen tuhoaminen. Mutta tuota päämäärää ei voida saavuttaa, *ei* puhtaasti sotilaallisessa, *ei* taloudellisessa *eikä* poliittisessaakaan suhteessa, jollei *meidän* sotaväessämme ja *meidän* „selustassamme” saateta samanaikaisesti voimaan ja laajenneta demokratiaa kehittämällä sitä tuon sodan kuluessa yhä pitemmälle. Me sanomme joukoille nyt (ja joukot vaistomaisesti tuntevat meidän olevan oikeassa, kun sanomme niille): „teidä petetään, kun viedään sotimaan imperialistisen kapitalismin hyväksi ja naamioidaan sitä demokratian suurilla tunnuksilla”. „Teidän tulee käydä ja te tulette käymään sotaa porvaristoa *vastaan todella* demokraattisesti ja demokratian ja sosialismin todellisen toteuttamisen hyväksi”. Nykyinen sota liittää ja „yhdistää” kansat liittoutumiksi väkivallan ja finanssiriippuvaisuuden avulla. Omassa kansalaissodassamme porvaristoa vastaan *me emme* tule liittämään ja yhdistämään kansoja toisiinsa ruflan *emme*kä väkivallan avulla, vaan *vapaaehtoisen* suostumuksen pohjalla, sen työtätekevien solidaarisuuden pohjalla, jota he tuntevat taistellessaan riistäjiä vastaan. Kaikkien kansakuntien julistaminen tasa-arvoiseksi on porvariston julistamana muuttunut petokseksi, mutta meidän julistamana se on oleva totuutta, joka helpottaa ja jouduttaa kaikkien kansakuntien saamista meidän puolellemme. Kaikkien kansakuntien työläisten ja työtätekevien joukkojen kansalaissota porvaristoa vastaan *on mahdollinen*, jollei kansakuntien välisiä suhteita järjestetä todellisuudessa *demokraattisesti* — ja siis jollei ole vapautta valtiolliseen eroamiseen.

Porvarillisen demokratismin hyväksikäytön kautta — proletariaatin sosialistiseen ja johdonmukaisen demokraattiseen järjestämiseen porvaristoa ja opportunismia vastaan. Muuta tietä ei ole. Jokin muu „ulospääsy” ei ole ulospääsy. Marxilaisuus ei tunne muuta ulospääsyä, niin kuin sitä ei tunne tosi elämäkään. Meidän tulee sisällyttää tähän samaan tiehen kansakuntien vapaa eroaminen ja vapaa yhtyminen eikä hyljeksiä niitä, ei pelätä, että tämä „tahraa” „puhtaasti” taloudellisia tehtäviä.

Kirjoitettu elo—syyskuussa 1916

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
„Proletarskaja Revoljutsija”
aikakauslehden 7. (90.) numerossa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*